

Toneelgroep Amsterdam kleedt de komedie uit

De Standaard, 27 jan 10, Wouter Hillaert

Toneelgroep Amsterdam toont zich eens te meer hét topensemble van de Lage Landen, met onder meer Karina Smulders in een glansrol.

Nu een 'Zomertrilogie' lanceren: het voelt even gek als Ivo Van Hove die Goldoni-komedies kiest. Net dat tegendraadse sfeertje werkt.

Op de naam van Carlo Goldoni (1707-1792) rust het stof van een oude theatercultuur: die van grote ensemblegezelschappen als KNS of KVS, met hun hang naar ongevaarlijke blijspelen. Goldoni's zedenkomedies, soms maar in enkele dagen geschreven, bouwen vooral op meticuleuze plots en doen schuins lachen met de eigen burgerlijke klasse. Zelf zou de Venetiaan bij elk nieuw stuk hebben gezocht: 'niet slecht, maar ook nog geen Molière'. De Fransman was zijn idool.

Precies deze Molière werd onlangs herontdekt door die regisseurs die ooit met de oude theatercultuur afrekenden. Luk Perceval en Van Hove vonden achter zijn humor een zwartgallig universum vol egoïsme en loutere nutsliefde.

Diezelfde lezing past Van Hove nu toe op Goldoni's 'vakantiestukken': *Les manie per la villeggiatura*, *Le avventure delle villeggiatura* en *Il ritorno della villeggiatura*, alle uit 1761. Ze zetten hoogburgers te kijk voor wie het jaarlijkse hoogtepunt bestaat uit hun trip naar de 'villeggiatura', hun vakantiehuis in Livorno. Knokke-Zoute, zeg maar, of Monte Carlo. 'Erbij zijn' hoort bij een bepaalde status, ook al heb je er het geld niet voor. Het verleidde Toneelgroep Amsterdam tot de ondertitel 'Leven op krediet': Goldoni als een spiegel van de onderhand platgetreden 'crisis'. Luxueus doen op een luchtbel.

In het decor blijven zo enkel wat deuren over. Meer heb je niet nodig voor Goldoni's totaalmechaniek van betrapingen, achterdocht, op- en afstormende dienstbodes en achterkamertjespolitiek waar toch iedereen van weet. De helft van het spelplezier van de acteurs bestaat uit het open- en dichtklappen van die hengsels.

Toch schreef Goldoni niet zomaar een deurenkomedie. *Zomertrilogie* voelt meer als een kruising tussen twee andere zomerstukken: Gorki's *Zomergasten* met zijn levensgrote koffiekletsverveling en Shakespeares *Midzomernachtsdroom*, waarin vier mannetjes en vrouwtjes na veel jaloers geharrewar tot een dubbel huwelijk komen. Alleen is de Italiaan vooral een plotmaker, geen filosoof als Molière of Tsjechov. Hij laat zijn karakters kissebissen over kaartspelen, blitse jurken en huwelijkscontracten.

Om dat drieënhalf uur boeiend te houden, rust alles bij de dertien acteurs. En dat lukt ze met technisch wonderlijk gemak. Vooral Karina Smulders geeft de volle glans aan het relationele marionettenspel waarin haar personage Giacinta de hoofdrol speelt. Met één oogopslag wisselt ze van kordate tante naar een brokje zelfmedelijden, en weer terug. Dit is haar voorstelling.

Zo blijkt *Zomertrilogie* uiteindelijk meer een extra deel bij Van Hoves eerdere huwelijkscyclus dan een ontluisterend crisisrapport. Al wordt de mens totaal herleid tot zijn materiële randvoorwaarden, voor echte dubbelzinnigheid in Goldoni's vlotte mechaniek is het wachten tot het slot (het vandaag nochtans erg linke happy end van dit soort komedies). En toch toont Toneelgroep Amsterdam zich eens te meer hét topensemble van de Lage Landen. Oude cultuur in het nieuw, goed voor een stralende winternacht.